

KIRJALLINEN KYSYMYS 1166/2002 vp

Yrityskiinnityksen kuolettamisongelmat

Eduskunnan puhemiehelle

Kaupparekisterissä on varattomia, velkaisia osakeyhtiöitä, joilla ei ole mitään toimintaa. Rekisteristä ei yhtiön omin toimenpitein voida poistaa niitä yhtiöitä, joilla on voimassa olevia yritys-kiinnityksiä, vaan tätä varten tarvitaan kyseisen velkojan eli kiinnityksenhaltijan lupa. Tällaisissa tapauksissa yrityksen hallituksen jäsenten luottotietoja rasittavat yhtiön negatiiviset luottotiedot kohtuuttoman pitkään, käytännössä poikkeuksetta yli 10 vuotta. On tullut esille tapauksia, joissa tämän tietäen velkojat ehdottavat maksua siitä, että suostuvat kuolettamaan yritys-kiinnityksen. Tällainen on hyvin kyseenalaista toimintaa, jota ei voi kohtuudellakaan pitää hyväksyttävänä. Tietoon on tullut, että muun muassa

Aktiv Hansa, jolle valtio on myynyt saataviaan, on ryhtynyt tällaiseen toimintaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus tiedostanut perusteluissa kuvatun kaltaisen yritys-kiinnityksen kuolettamisongelman ja

mihin toimiin hallitus pikaisesti ryhtyy, että kaupparekisterissä oleva varaton osakeyhtiö, jolla ei pitkään aikaan ole ollut toimintaa, voidaan kuolettaa ilman kustannuksia?

Helsingissä 28 päivänä tammikuuta 2003

Esa Lahtela /sd

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Rouva puhemies, olette toimittanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kansanedustaja Esa Lahtelan /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 1166/2002 vp:

Onko hallitus tiedostanut perusteluissa kuvatun kaltaisen yritysikiinnityksen kuolettamisongelman ja

mihin toimiin hallitus pikaisesti ryhtyy, että kaupparekisterissä oleva varaton osakeyhtiö, jolla ei ole pitkään aikaan ole ollut toimintaa, voidaan kuolettaa ilman kustannuksia?

Vastauksena kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Kaupparekisterissä on noin 230 000 osakeyhtiötä. Arvioidaan, että joukossa on kymmeniä tuhansia toimintansa lopettaneita yhtiöitä.

Yhtiö poistetaan kaupparekisteristä, kun yhtiö on purettu selvitys- tai konkurssimenettelyn kautta. Näissä menettelyissä varmistetaan se, että varat käytetään ensisijaisesti velkojen maksuun. Menettelyistä johtuvien kustannusten ja vaivan vuoksi on kuitenkin tavallista, ettei varattomia ja toimimattomia yhtiöitä pureta järjestäytyneesti, vaan ne jäävät pitkäksi aikaa rekisteriin.

Kaupparekisterin tietojen ajantasaisuutta on pyritty parantamaan vuonna 2001 voimaan tullella osakeyhtiölain muutoksella. Tuolloin lisättiin merkittävästi Patentti- ja rekisterihallituksen mahdollisuuksia poistaa rekisteristä sellaisia yhtiöitä, jotka laiminlyöivät rekisteröintivelvollisuuksia taikka joilla ei ole riittävästi varoja selvi-

tysmenettelyn läpiviemiseksi tai joiden varallisuusasemasta ei saada selvitystä. Osakeyhtiölain 13 luvun 4 §:n nojalla rekisteristä voidaan poistaa yhtiö, jolla ei ole lain edellyttämiä edustajia, joka ei ole toimittanut tilinpäätösasiakirjoja, jonka osakepääoma on laissa säädettyä vähimmäispääomaa pienempi tai jota koskeva konkurssi on rauennut varojen puutteeseen. Jo aikaisemmin rekisteristä on kaupparekisterilain 24 §:n nojalla voitu poistaa tiedot elinkeinonharjoittajista, joista ei ole tehty mitään ilmoituksia kymmeneen vuoteen.

Vuonna 2002 kaupparekisteristä poistettiin selvitys- tai konkurssimenettelyn kautta noin 1 550 osakeyhtiötä. Rekisteriviranomaisen päätöksellä poistettiin yli 900 sellaista osakeyhtiötä, joita koskeva konkurssi oli aikaisemmin rauennut varojen puuttumisen vuoksi. Muita osakeyhtiölaissa mainittuja poistamisperusteita on käytetty vain yksittäistapauksissa. Kaupparekisterilain nojalla elinkeinonharjoittajia koskevia tietoja ei ole viime vuosina poistettu johtuen rekisterissä tehdyistä suurista atk-järjestelmien muutoksista. Tarkoitus on, että kuluvana vuonna poistojaa jälleen tehdään. Edellisellä poistokerralla vuonna 1999 rekisteristä voitiin kerralla poistaa tiedot yli 5 000 toimimattomasta yrityksestä.

Silloin, kun yhtiö poistetaan kaupparekisteristä viranomaisen päätöksellä ilman selvitysmenettelyä, ei voida varmistaa, onko yhtiöllä varallisuutta vai ei. Vaikka yhtiö ei kaupparekisteristä poistamisen jälkeen voi tehdä uusia sitoumuksia eikä harjoittaa liiketoimintaa, sillä säilyy edelleen oma varallisuuspiiri. Velkojat voivat esimerkiksi tarvittaessa hakea ulosmittausta taikka yhtiön asettamista konkurssiin, jos yhtiöllä on varallisuutta tai sitä voidaan esimerkiksi peräyttää maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin.

Yrityskiinnityksen kohteena on pääsääntöisesti elinkeinonharjoittajan koko irtain yritysomaisuus. Yrityskiinnityksen luotettavuus edellyttää, ettei velallinen voi omin toimin järjestää tilannetta, jossa kiinnitys poistettaisiin ilman, että velkoja on voinut valvoa oikeuksiaan. Vakuusoikeushan lakkaa välittömästi, kun kiinnitys poistetaan.

Ei olisi hyväksyttävää, että yhtiön poistamista kaupparekisteristä voitaisiin käyttää keinona vapautua vakuusvastuusta. Yrityskiinnitys ei kuitenkaan vuonna 2001 voimaan tulleen lainmuutoksen jälkeen estä osakeyhtiön poistamista kaupparekisteristä. Vaikka osakeyhtiö poistetaan rekisteristä osakeyhtiölain säännösten perusteella, yrityskiinnitys jää vielä voimaan kymmeneksi vuodeksi. Jos taas kaupparekisteristä poistamisen perusteena on se, ettei mitään ilmoituksia ole tehty kymmeneen vuoteen, voidaan yrityskiinnityskin poistaa samaan aikaan. Kummassakin tapauksessa yrityskiinnityksen haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Kun vuonna 2002 rekisteristä poistettiin tiedot yli 900 varattomasta konkurssiyhtiöstä, yrityskiinnitys jäi koskemaan 141 yhtiön omaisuutta.

Kysymyksen perusteluista ilmenee, että varsinaiseksi ongelmaksi on koettu se, että toimintansa lopettaneen yrityksen luottotiedot voivat jäädä kohtuuttoman pitkäksi ajaksi rasittamaan yhtiön hallituksen jäsenten luottotietoja. Tällaisten

ns. yrityshenkilöiden luottotiedoissa voi olla viittauksia yrityksiin, joiden hallintoelimissä kyseinen henkilö toimii tai on toiminut. Elinkeinoelämän järjestöjen ja yrittäjien edustajien kesken laadittujen käytännesääntöjen mukaan yrityksen tiedot poistetaan luottotietorekisteristä kahden vuoden kuluttua siitä, kun yhtiö on poistettu kaupparekisteristä. Tiedot säilytetään kuitenkin pitempään, jos yrityksellä oli tuolloin vakava maksuhäiriömerkintä. Pisimpään, kahdeksan vuotta, säilytetään tieto yrityksen konkurssista. Uusi maksuhäiriömerkintä voi edelleen jatkaa tietojen säilytysaikaa.

Nykyisten käytännesääntöjen mukaan yhtiön luottotietoja poistettaessa ei oteta huomioon mahdollisia yrityskiinnityksiä. Näin sillä, että yrityskiinnitys pysyy voimassa kaupparekisteristä poistamisen jälkeenkin, ei ole vaikutuksia yhtiön luottotietoihin eivätkä kiinnitystiedot voi myöskään heijastua yhtiön hallinnossa mukana olleen henkilön luottotietoihin.

Elinkeinotoimintaan osallistuvien henkilöiden luottotiedot ovat yhtenä kysymyksenä esillä luottotietolainsäädäntöä uudistettaessa. Tärkeää on, että yritysten luottotiedot antavat oikean ja ajantasaisen kuvan yrityksen ja sen edustajien maksukyvyistä ja -halusta.

Asiaa valmistellaan parhaillaan työryhmässä, ja muistio uudistuksen pääpiirteistä ja kehittämisvaihtoehdoista valmistuu aivan lähiviikkoina.

Helsingissä 19 päivänä helmikuuta 2003

Oikeusministeri Johannes Koskinen

Till riksdagens talman

I det syfte 27 § riksdagens arbetsordning anger har Ni, Fru talman, till behöriga medlem av statsrådet översänt följande av riksdagsledamot Esa Lahtela /sd undertecknade skriftliga spörsmål SS 1166/2002 rd:

Är regeringen medveten om det i motiven beskrivna slaget av problem som kan uppstå när man försöker döda en företagsinteckning och

vilka omedelbara åtgärder ämnar regeringen vidta för att ett i handelsregistret registrerat aktiebolag, som inte varit verksamt på länge, skall kunna avregistreras utan kostnader?

Som svar på detta spörsmål får jag vördsamt anföra följande:

Det finns cirka 230 000 aktiebolag i handelsregistret. Bland dem finns uppskattningsvis tiotusentals bolag som upphört med sin verksamhet.

Ett bolag avregistreras när bolaget har upplösts genom likvidation eller konkurs. I dessa förfaranden säkerställs att tillgångarna i första hand används för att betala skulderna. På grund av de kostnader och det besvär som förfarandena orsakar är det dock vanligt att man inte upplöser insolventa och overksamma bolag på ett organiserat sätt, utan lämnar kvar dem länge i registret.

Man har försökt skapa förbättringar i uppdateringen av uppgifterna i handelsregistret genom en ändring i aktiebolagslagen år 2001. Genom ändringen fick Patent- och registerstyrelsen väsentligt större möjligheter att avregistrera sådana bolag som försummar sina registreringsskyldigheter eller som inte har tillräckliga tillgångar för

att genomföra ett likvidationsförfarande, eller vilkas ekonomiska ställning det inte går att få tillräcklig utredning om. Enligt 13 kap. 4 § lagen om aktiebolag kan man avregistrera ett bolag som inte har i lag avsedda företrädare, som inte har anmält sina bokslutshandlingar för registrering, vars aktiekapital är mindre än det minimiaktiekapital som föreskrivs i lag eller vars konkurs har förfallit på grund av brist på medel. Redan tidigare har man med stöd av 24 § handelsregisterlagen kunnat avlägsna uppgifter om näringsidkare som det inte har gjorts några anmälningar om på tio år.

År 2002 avregistrerades cirka 1 550 aktiebolag efter likvidations- eller konkursförfarande. Genom beslut av registermyndigheten avregistrerades över 900 sådana aktiebolag vilkas konkurs tidigare hade förfallit på grund av bristande medel. Övriga i lagen om aktiebolag nämnda avregistreringsgrunder har använts bara i enstaka fall. Uppgifter om näringsidkare har till följd av stora ändringar i adb-systemen inte avlägsnats med stöd av handelsregisterlagen under de senaste åren. Meningen är att uppgifter skall avlägsnas igen i år. År 1999, när detta gjordes senast, avlägsnade man samtidigt uppgifterna om 5 000 overksamma bolag.

När ett bolag avregistreras genom beslut av myndigheten utan likvidationsförfarande, kan man inte vara säker på om bolaget har tillgångar eller inte. Även om bolaget efter avregistreringen inte kan ingå nya förbindelser eller idka affärsverksamhet, har det fortfarande en egen förmögenhetsmassa. Borgenärerna kan till exempel vid behov ansöka om utmätning eller försättande av bolaget i konkurs, om bolaget har förmögenhet eller det är möjligt att återvinna tillgångar till ett insolvensförfarande.

Föremålet för en företagsinteckning är i regel näringsidkarens lösa företagsegendom i sin helhet. Företagsinteckningens tillförlitlighet förutsätter att gäldenären inte genom egna åtgärder kan få till stånd en situation där inteckningen upphör att gälla utan att borgenären har kunnat bevaka sina rättigheter. Säkerhetsrätten upphör ju genast då inteckningen upphävs.

Det vore inte godtagbart om man kunde använda avregistreringen av ett bolag som ett medel för att befria bolaget från säkerhetsansvar. En företagsinteckning utgör dock inte längre efter lagändringen år 2001 ett hinder för avregistrering. Även om ett aktiebolag avregistreras enligt bestämmelserna i lagen om aktiebolag, fortsätter företagsinteckningen att gälla i tio års tid. Om åter grunden för avregistreringen är att några anmälningar inte har gjorts under de senaste tio åren, kan också företagsinteckningen upphävas samtidigt. I vardera fallet skall innehavaren av företagsinteckningen ges tillfälle att bli hörd.

När uppgifterna om 900 medellösa konkursbolag ströks ur registret år 2002, kvarstod företagsinteckningar i 141 bolags förmögenhet.

Av spörsmålets motiv framgår att det som upplevs som det egentliga problemet är att kreditupplysningarna om ett företag som upphört med sin verksamhet under en oskäligt lång tid kan belasta kreditupplysningarna om bolagets styrelsemedlemmar. I kreditupplysningarna om personer i näringslivet kan det finnas hänvisningar till företag i vilkas ledande organ personen i

fråga är eller har varit verksam. Enligt uppförandekodexar som utarbetats mellan näringslivets organisationer och företrädare för företagen avlägsnas uppgifterna om ett företag ur kreditupplysningsregistret två år efter att bolaget har avregistrerats. Uppgifterna står dock kvar längre än så, om företaget vid den tidpunkten har en allvarlig betalningsstörning. Allra längst, det vill säga i åtta år, kvarstår uppgifterna om ett företags konkurs. En ny anteckning om betalningsstörningar kan göra att man fortsätter att bevara uppgifterna i registret.

Enligt nuvarande uppförandekodexar beaktar man inte eventuella företagsinteckningar vid utplåning av kreditupplysningarna om ett företag. Således har det att företagsinteckningen fortsätter att gälla också efter avregistrering inte någon verkan på kreditupplysningarna om företaget, och uppgifterna om inteckningen kan inte heller påverka kreditupplysningarna om en person som medverkat i ledningen av företaget.

Kreditupplysningarna om personer i näringslivet är en av de aktuella frågorna i reformen av kreditupplysningslagstiftningen. Det är viktigt att kreditupplysningarna om ett företag ger en riktig och tidsenlig bild av företagets och dess företrädares betalningsförmåga och betalningsvilja.

Saken bereds för närvarande i en arbetsgrupp och en promemoria, som behandlar reformens huvuddrag och olika alternativ för att genomföra den, blir klar inom de närmaste veckorna.

Helsingfors den 19 februari 2003

Justitieminister Johannes Koskinen